KONINKRIJK BELGIË
Federale Overheidsdienst
Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking

Jaarverslag 2016

Voorwoord

Dirk Achten, Voorzitter van het directiecomité

Dit jaarverslag over de gebeurtenissen van 2016 geeft een beeld van de veranderingen binnen de FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. Die veranderingen weerspiegelen wat er gebeurt in ons land en in de wereld. 2016 kende mogelijk de meest ingrijpende veranderingen sinds het einde van de Tweede Wereldoorlog.

Sommige zekerheden zijn weggevallen. De contouren van wat in de plaats komt, zijn nog onduidelijk. Diplomaten werken al zeventig jaar met afspraken die wereldleiders nu in vraag stellen.

Het is geen sinecure om ons departement doorheen deze ingrijpende omwentelingen te sturen. Het is zoeken naar nieuwe ijkpunten. Daarin kan en zal de rol van België en Europa ook evolueren.

We volgen de veranderingen op de voet. We passen ons snel aan, telkens wanneer nodig. Tegelijk houden we vast aan principes en waarden die ons land al decennia lang verdedigt en promoot.

En we communiceren daarover. Dit jaarverslag is daarvan een voorbeeld. Ik hoop dat het leidt tot een beter inzicht in ons optreden.

Dirk Achten
Voorzitter van het directiecomité

De wereld verandert

Het was in 2016 geen boutade. De wereld verandert.

Op 22 maart vallen er in Brussel 32 dodelijke slachtoffers en 270 gewonden. De aanslagen hebben een grote impact op de politieke en maatschappelijke agenda gedurende het hele jaar. Veiligheid staat onbetwist vooraan. Ook migratie staat centraal in het politiek debat.

Ons land krijgt klappen wanneer de internationale pers inzoomt. Ons imago staat onder druk. Het zal veel inspanningen vergen om dat terug op te bouwen.

Het verzet tegen globalisering neemt nieuwe vormen aan. Weerstand tegen immigratie neemt toe. Angst voor aanslagen, voor nieuwkomers, voor de radicale islam, voor het verdwijnen van de klassieke industrie en daardoor het verlies van jobs en inkomen kleurt verkiezingsuitslagen in de hele Westerse wereld. Het leidt tot een afschermende reflex, tot een terugplooien op de eigen natie. De oudere kiezer wil terug naar de vertrouwde wereld van zijn jonge jaren, zonder de globalisering die hij als een bedreiging ervaart.

Niet alleen de kiezer, maar ook politieke leiders wijzigen hun opstelling. Sommigen beschouwen multilaterale samenwerking niet langer als de oplossing, maar zien het nu als de oorzaak van problemen. De consensus neemt af dat we met zijn allen vooruitgaan als we beter samenwerken en hinderpalen wegnemen voor vrij verkeer van goederen, diensten, kapitalen en personen.

Een illustratie hiervan is dat enkele multilaterale akkoorden (klimaat, CETA) nog slechts moeizaam afgerond raken.

Ook de klassieke militaire allianties brokkelen af. De VS herroepen sommige oude engagementen in Azië. NAVO-verplichtingen zijn minder vanzelfsprekend. De factor solidariteit verliest aan belang: het wordt meer ieder voor zich.

In de Europese Unie ziet men dezelfde trend. Een aantal lidstaten neemt afstand van de gestage overdracht van soevereiniteit naar de EU-instanties. Aanvankelijk waren dat vooral sommige nieuwe lidstaten en Groot-Brittannië, kritisch vanaf het eerste uur. Maar ook in stichtende staten zoals Frankrijk en Nederland is er nu een trend om de klassieke intergouvernementele samenwerking te versterken, ten nadele van supranationale instellingen zoals de Europese Commissie. Het vermindert de daadkracht van de Europese instellingen.

Voor het eerst zal een lidstaat de EU verlaten. Het plaatst ons voor ongeziene vragen en uitdagingen.

De Verenigde Naties hebben het moeilijk met de tegenwind van de antiglobalisten, op straat en in een aantal regeringen. Nieuwe multilaterale akkoorden onder VN-vaandel raken niet rond. Politieke leiders trekken zelfs sommige bestaande akkoorden in twijfel of kondigen aan er uit te stappen, bijvoorbeeld inzake bescherming van vluchtelingen en internationale strafvervolging.

In die nieuwe wereld van 2016 permitteren ook andere grootmachten zich meer vrijheden, naarmate het hen uitkomt. Russische en Chinese oorlogsschepen doorkruisen met open vizier gevoelige zones in internationale wateren. In Syrië meten we elke dag opnieuw de marge inzake militair optreden die Rusland heeft herwonnen.

Veiligheid staat met stip op nummer één van de dagelijkse bekommernissen. De meest ervaren democratieën kondigen maandenlang de noodtoestand af of sturen militairen op straat om de bevolking te beschermen.

In Centraal-Afrika spelen machthebbers niet altijd volgens hun eigen regels. Ze staan de macht niet af, ook al zijn de afspraken duidelijk en is het manifest tijd voor een wissel. De belangen van de bevolking staan daarbij zelden centraal.

De middelen zijn schaars, na de bankencrisis en de erop volgende economische crisis in heel Europa. Ook in België wordt de tering naar de nering gezet.

Dat heeft een directe impact op onze begroting. Het biedt ook kansen op een betere aanwending van de schaarse middelen, met meer focus en het opnieuw definiëren van onze prioriteiten.

De Belgen die in het buitenland wonen en werken stellen hogere eisen aan ons optreden. Ze rekenen op onze diensten voor heel wat routinebehoeften. Maar ook in tijden van crisis vragen ze klare taal van onze ambassades en consulaten. Snelle en accurate communicatie staat daarbij centraal. Reisadvies, crisisbeheer en bijstand vergen veel van onze diplomaten. Onze producten veranderen even snel als de wereld rondom ons.

Veel van de veranderingen in de wereld zijn zorgwekkend. Ze sporen niet met het Belgische buitenlandse beleid zoals dat is geformuleerd in de regeringsverklaring en in de bestuursovereenkomst. In 2016 komen onze principes en waarden onder druk. In het volgende hoofdstuk leest u hoe we op deze veranderingen reageren. Hoe we vechten voor het behoud van onze principes en waarden. En hoe we daarin slagen, alvast voor een deel. Voor ons deel.

Ons departement verandert

Policy Planning in een nieuwe wereld

De cel Policy Planning van het departement stimuleert reflectie over de veranderingen en zoekt naar antwoorden. Diepgaande analyses over de Brexit, de verkiezingen in de Verenigde Staten, het beleid in Congo, onze relaties met Turkije, Rusland of Iran helpen nieuwe denkpistes te vinden voor onze diplomatie.

De interne analyse bevordert gedachtenuitwisseling met onze voornaamste partners. Het plaatst ons land in vele dossiers in de frontlijn van reflectie en actie, samen met onze voornaamste bondgenoten, zonder dat we op hen vooruit lopen. Op die manier vergroten we onze impact en spelen we diplomatiek in eerste divisie.

In tijden van verandering is een soepel instrument van analyse en synthese onontbeerlijk. We herijken bijna maandelijks één of ander belangrijk domein van ons buitenlands beleid. De cel Policy Planning is daarbij de draaischijf.

Consulaire diensten

Consulaire zaken behoren tot de hoofdbestanddelen van ons optreden in het buitenland. Een groot deel van ons budget, van onze werkkracht, van de media-aandacht gaat hier naar uit.

In 2016 gaan we verder op de ingeslagen weg. Betere paspoorten ('reispassen'), van topkwaliteit. Te duur om na te maken. Het beveiligt reizen naar andere landen voor onze landgenoten. Het beveiligt de toegang tot de Schengenzone. Ons vertrouwen in de kwaliteit van het Belgische paspoort leidt tot een verlenging van de geldigheidsduur, nu 7 jaar in plaats van 5. De samenwerking met de 589 Belgische gemeenten krijgt veel aandacht.

Ambassades en consulaten helpen de Belgen ook op andere manieren. Aan Belgen die in het buitenland wonen, leveren we allerlei documenten af en voor hen functioneren we als een gemeentehuis. Belgische reizigers helpen we in nood, met raad en daad. We verlenen bijstand aan Belgische gevangenen en bij de aanhouding van landgenoten, en dat is niet altijd een gemakkelijke opdracht.

We vernieuwen en verbeteren in 2016 een aantal producten: de legalisatiesticker, verschillende brochures, de informatie op onze website. Belgische reizigers kunnen zich nu vrijwillig registreren op Travellers Online, een website die betere opvolging toelaat bij rampen of crisissen. Met China onderhandelen we samen met Justitie 2 bilaterale akkoorden voor gerechtelijke samenwerking. Ereconsuls krijgen een nieuw en beter statuut.

Buitenlandse zaken werkt permanent en intens samen met andere Belgische overheden. Zo organiseren we een nationale conferentie over identiteitsfraude. De samenwerking met de Dienst Vreemdelingenzaken, met politie en justitie en met andere veiligheidsdiensten staat centraal in onze werking.

Visa en migratie

Onze ambassades en consulaten ontvangen meer dan 258.000 visumaanvragen in 2016. In 71% daarvan beslissen we volledig zelfstandig over de aanvraag. De overige aanvragen leggen we voor aan de Dienst Vreemdelingenzaken, die dan beslist.

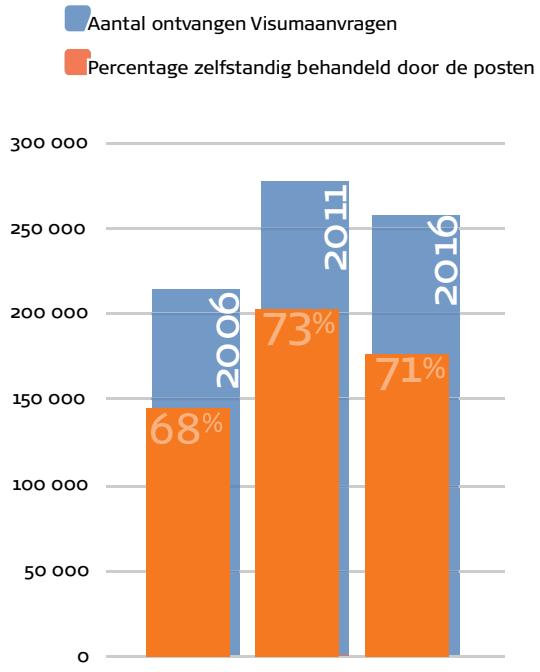

Snelle behandeling en correcte dienstverlening zorgen voor een hoge tevredenheid bij de aanvragers. Uitbesteding van het aanvraagproces aan kwalitatieve privé-partners is daarbij een stevige steun. Ons toerisme, onze universiteiten, onze zakenwereld, onze politici, onze volledige maatschappij halen voordelen uit deze vlotte dienstverlening. Tegelijk filteren we de aanvragers en verhogen we de veiligheid in ons land. Een moeilijke combinatie, met soms grote risico's. Onze diplomaten en visumagenten overal ter wereld doen een fantastische job.

Wat wel onder druk komt, is ons asielbeleid. Ook in België gaan er stemmen op om de basisregels opnieuw te bestuderen en eventueel te wijzigen, voor het eerst sinds 70 jaar. In de Europese Unie worden migratie en asiel een splijtzwam. De Europese consensus lijkt verbrokkeld. Buitenlandse zaken zet zich in om faire oplossingen te vinden voor deze vraagstukken en om de belangen van onze samenleving te verdedigen.

We steunen een brede waaier aan initiatieven voor opvang van vluchtelingen, via het budget Vredesopbouw (8,8 miljoen euro in 2016). Ook met steun aan bemiddeling dragen we bij tot vreedzame conflictpreventie en conflictresolutie.

De Europese Unie

België is een stichtend lid van de EU. Bovendien zijn we sinds dag één verdedigers van de 'communautaire methode'. Dat betekent: we aanvaarden het gezag van een supranationale entiteit, die beslist voor de lidstaten. Als méér Europese beslissingen supranationaal en bij (gekwalificeerde) meerderheid worden genomen, in plaats van op basis van een consensus, worden Europa en de wereld daar beter van, daarvan zijn we in België diep overtuigd.

De nog niet zo lang geleden opgerichte Europese diplomatieke dienst is echter gestoeld op unanimiteit, niet op meerderheidsbeslissingen. Dossiers inzake migratie, fiscale harmonisatie, regels voor arbeidsmobiliteit lopen vast omdat er geen unanieme beslissing komt of omdat beslissingen ongestraft onuitgevoerd blijven.

De zaken gaan dan wel niet altijd zoals wij graag willen, onze inbreng blijft toch zeer belangrijk. België bokst boven zijn gewicht, zo heet dat. In 2016 onderscheidt ons land zich opnieuw met gematigde maar klare standpunten en gezond verstand. Enkele kernfiguren voor de Brexit onderhandelingen zijn Belg.

De afronding van het CETA-akkoord met Canada verloopt niet probleemloos. Tegenstand in België schort de ondertekening voor korte tijd op. In dit dossier maken we een minder goede beurt. Anderzijds is het logisch dat ook in ons land het debat over de effecten van globalisering plaatsvindt en gevolgen heeft.

Niet alleen economische diplomatie staat vandaag centraal op de Europese agenda. Veiligheid strijdt in de EU voor de eerste plaats en slaagt daar steeds beter in. Het wezen van de EU verandert erg snel.

Handelsakkoorden

De Belgische consensus over het belang van vrijhandel en dito akkoorden blijft evenwel stevig overeind. Je ziet dat in het Brexit-dossier, waar de overweging duidelijk wint dat we de handelslijnen met Groot-Brittannië open moeten houden, ook al verlaat dat land de EU.

Ook in het CETA-dossier gaat de discussie niet over vrijhandel, wel over nevenfenomenen zoals arbitrage, de bescherming van de consument en van zwakkere sectoren zoals landbouw. In België pleit niemand voor hogere invoertarieven of sancties voor delocalisatie.

Er is echter ook goed nieuws op het vlak van internationale akkoorden. De EU ondertekent nieuwe kaderovereenkomsten met Nieuw-Zeeland, Canada en Cuba. Andere handelsakkoorden zetten een stap

vooruit, met Tunesië, Ivoorkust, Ghana, Ecuador, Colombia, Peru, Jordanië Oekraïne en Vietnam. Europa maakt ook stevig vooruitgang inzake digitalisering en verstevigt diverse instrumenten om investeringen te bevorderen.

Ook handelssancties om politieke redenen liggen soms moeilijk. Zo blijft er protest bestaan tegen de maatregelen tegen Rusland na de annexatie van de Krim.

Het departement start een strategische denkoefening voor contingency planning als antwoord op de vraagstelling rond vrijhandel en handelsakkoorden. Daarbij gaat veel aandacht naar de nieuwe en grotere rol van de deelstaatparlementen. Die bemoeilijkt de coördinerende rol van het departement, maar plaatst die ook centraler in het Belgische optreden.

Economische diplomatie

2016 is opnieuw een bijzonder druk jaar met een lange serie handelszendingen.

In 2016 staan twee staatsbezoeken en twee prinselijke zendingen op de agenda. Het koningspaar bezoekt Japan (9–15 oktober) en Nederland (28-30 november), prinses Astrid leidt de economische missies naar Indonesië (12–19 maart) en Texas (3–11 december).

Dergelijke missies zijn een complex samenspel van alle federale en regionale overheden die België rijk is. Het departement treedt hierbij coördinerend op en werkt samen met het Agentschap voor Buitenlandse Handel. Focus in 2016: het gastronomische imago van ons land, in samenwerking met de toeristische agentschappen van de drie Gewesten. Onze economische diplomatie blijft sterk inzetten op handel en investeringen.

Daarnaast ondersteunen onze ambassadeurs het hele jaar door sectorgebonden of thematische economische zendingen, dikwijls op initiatief van gewesten, provincies of steden.

De buurlanden van België

Bijzondere aandacht blijft uitgaan naar onze buurlanden. Het lijkt evident: het zijn onze belangrijkste handelspartners en onze logische partners voor buitenlands beleid.

Tijdens het staatsbezoek aan Nederland ondertekenen de ministers van Buitenlandse Zaken een verdrag over de aanpassing van de grens. Duits president Gauck bezoekt ons land in maart. De informele top van Duitstalige landen vindt voor het eerst plaats in België met deelname van Duitsland, Zwitserland en Luxemburg. Een Belgische diplomaat staat vanaf 1 november aan het hoofd van de Centrale Commissie voor de Rijnvaart, die waakt over de vrije scheepvaart op de Rijn. Met Frankrijk blijft nauwe politionele en justitiële samenwerking resultaten opleveren in de strijd tegen terrorisme. De relatie met Groot-Brittannië is in negatieve zin gekenmerkt door de geplande uitstap uit de Europese Unie, ook al zijn er bilateraal geen wolken aan het firmament.

Tot slot heeft de Benelux, in 2017 onder Nederlands voorzitterschap, wind in de zeilen. Nederland, België en Luxemburg zien muziek in het minilateralisme dat pragmatisch, snel en kordaat functioneert voor een bevolking van bijna 29 miljoen mensen.

De buurlanden van de Europese Unie

Hier is het vooral Turkije dat de aandacht opeist. De centrale rol van het land in de oorlog in Syrië, de migratiecrisis en de wat stilgevallen onderhandelingen over toetreding tot de EU vormen het bredere kader van onze relatie. Een lange golf terreuraanslagen in Turkije en de mislukte staatsgreep zenden schokgolven tot in ons land. De Turkse gemeenschap is diep verdeeld over de gebeurtenissen in eigen land en dat leidt tot botsingen en zelfs schermutselingen.

Tegen die achtergrond probeert ons land om de bilaterale relatie waardevol en volwaardig te houden.

De relatie met Rusland blijft ook onder druk staan, vooral omwille van de sancties na de bezetting van de Krim. De Belgische landbouw is het voornaamste slachtoffer van de Russische tegenmaatregelen. Rusland reageert scherp op elke kritiek en verwijt ons land bombardementen op burgers in Syrië. Het vergt heel wat inspanningen om deze onterechte beschuldiging te ontkrachten.

Ons land ijvert sterk voor het beëindigen van het conflict in Syrië. We steunen de inspanningen van de Verenigde Naties en de militaire coalitie waaraan we deelnemen. België biedt aanzienlijke humanitaire hulp en fondsen voor versterking van de stabiliteit aan Syrië en aan de buurlanden die vluchtelingen opvangen.

In Irak ondersteunt België de militaire campagne om Daesh terug te dringen met F-16's en training. Ook hier bieden we hulp voor humanitaire en stabiliteitsinspanningen. Voor de toekomstige reconstructie is nu al hulp toegezegd.

De Belgische diplomatie blijft ijveren voor de ontwikkeling van de Palestijnse gebieden, in overleg met de Palestijnse overheid, Israël en de internationale gemeenschap. In december organiseren we in Brussel een economische conferentie in dit kader.

Intussen, in Afrika ...

De regio van de grote meren blijft onze volledige aandacht opeisen.

In Congo houden we wekenlang onze adem in, tot uiteindelijk een nationaal politiek akkoord wordt bereikt rond transitie en verkiezingen in 2017. We blijven van zeer nabij de situatie opvolgen, bekommerd om de veiligheid van onze landgenoten maar vooral ook om het welzijn van de Congolese bevolking die het grootste slachtoffer is van de onzekerheid en instabiliteit.

In Burundi is de situatie erg volatiel. We focussen op de voortgang van de politieke onderhandelingen en de bescherming van de minderheden in Burundi. De onveiligheid aan de grens met Congo blijft voor problemen zorgen.

Onze aanwezigheid in Centraal-Afrika blijft de motor van ons Afrikabeleid. We investeren in een volledig nieuw ambassadegebouw in Kinshasa. Het opent de deuren in het voorjaar van 2017. We zoeken naar een gepaste mix van toegankelijkheid en gastvrijheid, maar ook van veiligheid voor de mensen die er werken en zij die de ambassade bezoeken. De nieuwe ambassade in Kinshasa is bovendien klimaatneutraal, als eerste gebouw in sub-Sahara Afrika. Ons land mag er fier op zijn.

De problemen in deze landen vinden plaats tegen een achtergrond van hoopvolle economische groei en ontwikkeling in Afrika. Dankzij de snelle verbetering van het gezondheidsbeleid (lagere kindersterfte, langere levensverwachting) en toenemende investeringen doet het Afrikaanse continent het economisch lang niet slecht. Er wordt stevig geïnvesteerd door Europese, Amerikaanse en Canadese bedrijven, maar ook door China en Australië. Niet enkel in de ontginning van grondstoffen maar ook in landbouwontwikkeling. Betere ontsluiting (mobiele telefonie, kleinschalige productie van elektriciteit) geeft meer Afrikanen toegang tot de rest van de wereld, ook voor financiële transacties. Het belang hiervan is bijzonder groot. België ondersteunt deze ontwikkeling en investeert in de nieuwe technologie.

... en in de Amerika's

Ik had het eerder al over de ontwikkelingen in de Verenigde Staten, met een heel ongewone verkiezingscampagne en –uitslag. Ook België moet zijn buitenlands beleid nu wellicht grondig herijken, deels bilateraal, deels binnen de Europese Unie en deels in multilateraal verband. De reflectie hierover is volop aan de gang.

De relatie met de nieuwe Canadese regering is uitstekend, ondanks de moeizame afronding van het CETA-akkoord. Canada kiest resoluut voor een buitenlands beleid dat is gestoeld op de oude Europese consensus. Dat maakt het voor ons zeer gemakkelijk om Canada te verstaan en om constructief samen te werken.

Positief is de historische verzoening in Colombia, die de president een Nobelprijs opleverde. In Cuba overlijdt Fidel Castro, luttele dagen voor het sluiten van een nieuw politiek samenwerkingsakkoord met de EU. In maart bezoekt een VS President voor het eerst sinds de revolutie Cuba.

Azië, de motor van de wereldeconomie

China blijft economisch groeien en regionaal invloed verwerven. Het geeft aan het land met een bevolking van bijna 1,4 miljard inwoners een herwonnen internationaal statuut. China bepaalt ook voor ons land het Azië-beleid in al zijn dimensies: economisch, militair en bilateraal.

Op economisch vlak stelt China zich nu assertiever op. China is voorzitter van de G20. De economische reus is in Azië voortrekker inzake infrastructuurwerken, klimaatproblematiek en investeert grootschalig in de ganse wereld, ook in België. Chinese staatsbedrijven nemen deel aan het nieuwe Go Global beleid van de regering.

Militair zien we een sterk toegenomen Chinese aanwezigheid in de Zuid- en Oost-Chinese Zee. China weegt zwaar op de agenda en cohesie van de ASEAN samenwerking. Ook in regionale dialogen en samenwerkingsverbanden zoals ASEM en APEC speelt China in eerste divisie. Daarbij komt de relatie met Zuid-Korea, Japan en Taiwan regelmatig onder druk, maar China stelt zijn eigen belangen zonder reserves voorop.

Ook op bilateraal vlak kan je China niet wegdenken. China wil investeren in ons land en is succesvol in de meeste gevallen. Het eist respect voor zijn belangen, bv. in Taiwan of Tibet. Ook culturele dossiers, academische samenwerking en de pandadiplomatie worden in toenemende mate ingezet in de bilaterale relatie.

Premier Michel bezoekt China in oktober. Het departement speelt een sleutelrol in het uitlijnen van onze belangen en aanvullen van de dossiers om tegenover de brede Chinese invulling van onze bilaterale relatie een substantieel tegenbod te verzorgen.

Ontwikkelingssamenwerking

Sinds de herschikking van de lijst van partnerlanden is onze bilaterale ontwikkelingshulp bijna zo goed als exclusief gericht op Afrikaanse landen. Die hebben het meest baat bij samenwerking met ons en onze expertise komt in het Afrikaanse continent het best tot resultaten.

Momenteel zijn we in 14 landen actief: Benin, Burkina Faso, Burundi, Democratische Republiek Congo, Guinee, Mali, Marokko, Mozambique, Niger, Oeganda, de Palestijnse gebieden, Rwanda, Senegal en Tanzania. We verminderen het aantal multilaterale organisaties voor samenwerking van 20 tot 15. Méér focus leidt tot minder versnippering, ook in de niet-gouvernementele samenwerking.

Leidraad voor het beleid zijn de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen (SDG's), die eind 2015 vastgelegd werden door de VN. Ook een beter gebruik van digitale technologie en big data voor ontwikkeling staan centraal in het Belgisch ontwikkelingsbeleid.

Parallel daaraan brengen we een grotere transparantie in onze hulpstromen, waardoor we een van de sterkste stijgers zijn in de 2016 Aid Transparancy Index.

Diplomatie en veiligheid

Veiligheid is een rode draad doorheen dit verslag. De consensus neemt toe dat ook Europese NAVO-lidstaten meer moeten investeren in veiligheid. De vredesdividend, die vooral sinds 1989 leidde tot een substantiële verlaging van militaire investeringen, lijkt opgebruikt. Druk neemt toe vanuit de Verenigde Staten, maar ook intern in Europa.

Daarbij komt een nieuwe rol voor terrorismebestrijding, naast de klassieke thema's van ons beleid: ontwapening, non-proliferatie, verbod van onmenselijke wapens.

Belgium
UN Security Council 2019-2020
Fostering Consensus Acting for Peace

Ons land ambieert een nieuw tweejarig mandaat in de Veiligheidsraad van de VN. We genieten grote geloofwaardigheid en kunnen een mooi palmares voorleggen.

Veiligheid, dat omvat ook stabiliteit in de wereld, duurzame ontwikkeling en klimaatbeheersing. Ook in die domeinen zijn we sterk aanwezig in de VN en in de wereld met knappe mensen en belangrijke budgetten.

Bij dit alles staat voor ons de verdediging van de mensenrechten centraal. Als actief lid van de VN Mensenrechtenraad waken we over het correcte respect ervoor en bestrijden we straffeloosheid. Thematisch staan de afschaffing van de doodstraf, aandacht voor de vrijheid van meningsuiting, vrouwen- en kinderrechten en de strijd tegen discriminatie vooraan.

Diplomatie en recht

Het kan menigeen verbazen, maar het departement treedt met regelmaat op in rechtszaken. De internationale rechtsorde is een zorgenkind omdat ze vaak in aanvaring komt met de soevereiniteit van de staten. België verdedigt traditioneel die internationale rechtsorde, ook wanneer die in conflict komt met de interne Belgische rechtspleging.

Zo verdedigt het departement herhaaldelijk de diplomatieke en de staatsimmuniteit van vreemde vertegenwoordigers in ons land. Wanneer de immuniteit van diplomaten of staten in ons land wordt geschonden, treedt het departement op om de belangen van die landen te beschermen.

België is sterk aanwezig in internationale rechtbanken. Dat vergt een aangehouden inspanning, ook op het vlak van hervorming van die rechtbanken en van de regelgeving. In 2016 speelt ons departement een belangrijke rol bij diverse hoven van de Europese Unie en de werking van de Raad van Europa, het Internationale Strafhof en in het algemeen in de strijd tegen de straffeloosheid.

Personeel, budget en informatica

Het is passend om in dit jaarverslag het verhaal te brengen over de interne werking van dit departement. De Federale Overheidsdienst Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft een breed gamma aan bevoegdheden. Het vergt heel wat mensen en middelen om dat programma rond te krijgen.

Die middelen nemen af, en erg snel. Op tien jaar tijd verliezen we 11% van ons budget, en 20% van ons personeel. Op vijf jaar tijd sluiten we 15 van de 131 ambassades en consulaten. Dat verbaast misschien niet in tijden van bezuinigingen. Het vraagt wel om creativiteit en soms om het verleggen van prioriteiten.

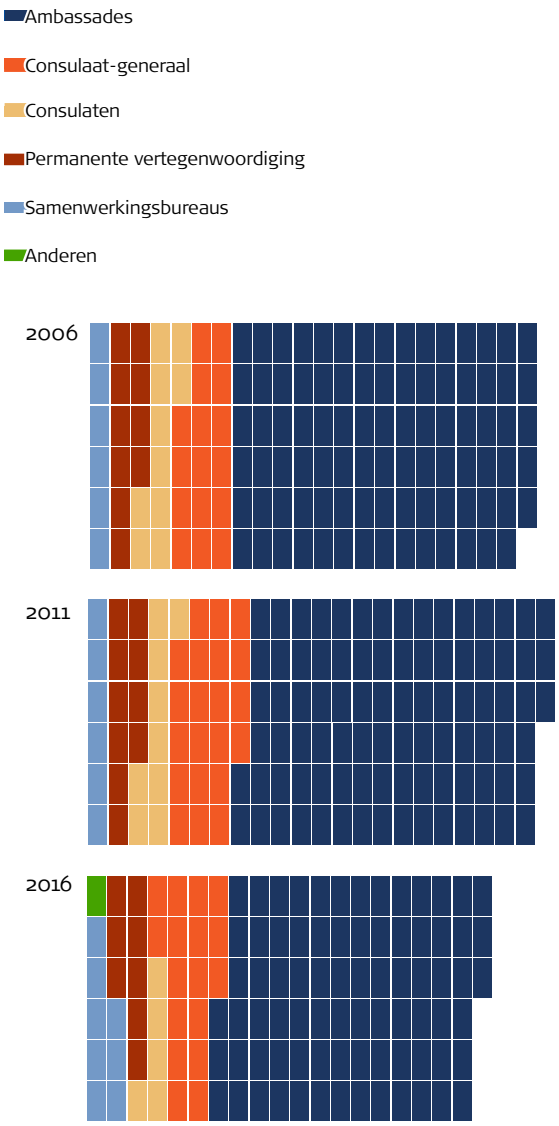

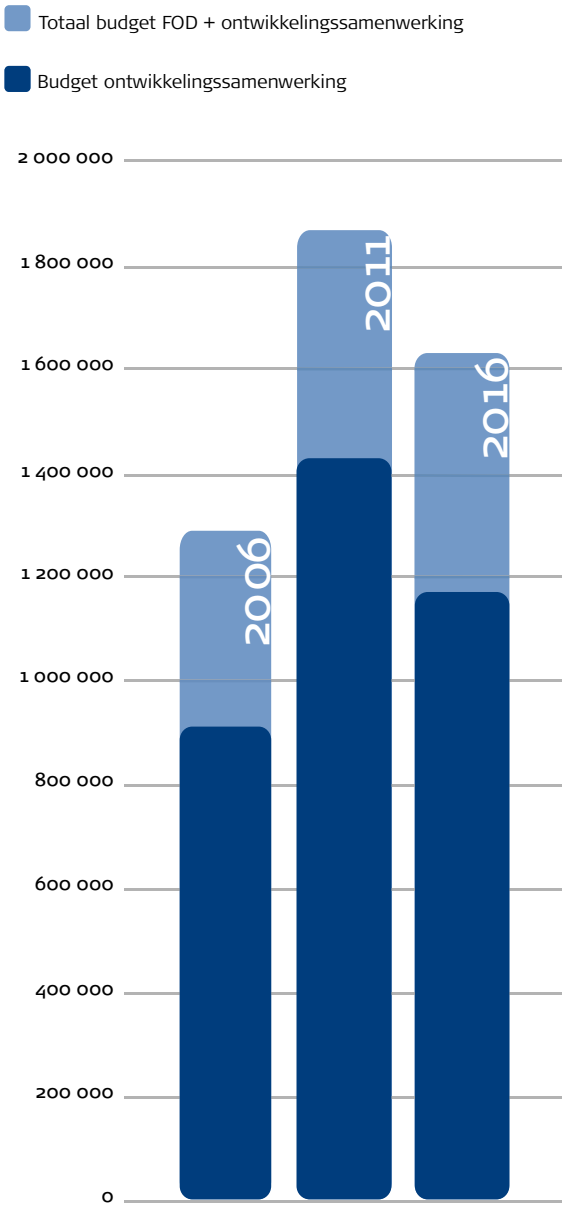

De organisatie vernieuwt snel. Een nieuw arbeidsreglement, het verlaten van de prikklok, telewerken voor steeds meer collega's, het maakt tijd- en plaats-onafhankelijk werken nu een realiteit. Evaluatie is op moderne leest geschoeid. We voeren een nieuwe deontologische code in.

Ons gebouwenpark vernieuwt ook. We investeren 28 miljoen euro in renovaties, bouw en aankopen in Nairobi, Wenen, New Delhi, Kinshasa, Parijs, Washington, Pretoria en Bogota. In Sao Paulo bouwen we een nieuwe residentie, in Rome integreren we twee vertegenwoordigingen in één gebouw. Modern bestuur voor méér veiligheid, comfort en vooral voor een betere dienstverlening.

Veel collega's vertrekken op pensioen: de babyboomers zitten ook bij ons. Maar we werven in 2016 43 nieuwe medewerkers van de nieuwe, geïntegreerde buitenlandse carrière aan. Polyvalente medewerkers, geschoold in consulaire bijstand, klassieke bilaterale en multilaterale diplomatie en internationale samenwerking. We besteden bijzondere aandacht aan de gelijke behandeling van man en vrouw en aan een correct familiebeleid.

Ook ons computerpark vernieuwt snel. Thuiswerken op laptops, toegang tot internet via wifi voor personeel en bezoekers, de invoering van tablet computers en bring-your-own-device, niets hedendaags is ons vreemd. Daarbij staat de gebruiksvriendelijkheid constant onder druk door veiligheidsvereisten. Ons nieuwe Cyber Security Operations Center waakt.

Ook de Nationale Veiligheidsoverheid (NVO) draagt substantieel bij tot de veiligheid in ons land. Met een eigen website en heldere communicatie waar mogelijk, en intens werk achter de schermen waar nodig, helpen zij om de standaarden in ons land op het hoogste internationale peil te waarborgen.

Buitenlandse diplomaten in Brussel

Het beheer van de diplomatieke gemeenschap in Brussel vergt bijzondere aandacht. Het is zoeken naar een goed evenwicht tussen hun beschermd statuut en de belangen van onze samenleving. Diplomaten genieten van immuniteit, maar toch dringen we er met succes op aan dat ze de wetten respecteren en dat ze bij inbreuken de nodige boetes betalen, zoals de andere inwoners van ons land. We waken over een correcte behandeling van dienstpersoneel en over een respect voor ons verkeersreglement.

België kent een buitengewoon hoog aantal VIP-bezoekers. In 2016 ontvangen we bijna 6.000 hoogwaardigheidsbekleders die allen een bijzondere behandeling vergen qua protocol en veiligheid. Daarbij speelt het Egmontpaleis een cruciale rol. Dat prachtige gebouw met een geschiedenis van 500 jaar is in 2016 het decor voor 451 maaltijden en recepties, conferenties en seminaries. Onze protocoldienst functioneert als een modern bedrijf, met inkomsten die worden geherinvesteerd in gebouwen en uitrusting.

Communicatie

Buitenlandse zaken doet goed werk. Onze mensen werken veel en hard. Onze boodschap is goed overlegd en helder. Ons netwerk behoort tot de beste van de wereld, en we behoren tot de meest performante buitenlandministeries ter wereld, zeker rekening houdend met onze grootte. Onze mensen zijn méér dan voltijds belast.

Het volstaat echter niet om goed werk te verrichten. Je moet het ook nog laten weten. Het is daarom belangrijk om de communicatie over al dit harde werk naar het voorplan te trekken. Om bij elke activiteit deze dimensie van bij het begin te betrekken.

Het departement investeert in 2016 in de uitbouw van een aantal nieuwe tools en producten om onze posten beter te ondersteunen in hun communicatie. Veel aandacht gaat naar publieke diplomatie en sociale media. We investeren in betere interne communicatie, ook met de posten in het buitenland.

Cijfermateriaal

Budget	**2006***	**2011***	**2016***
Budget FOD (excl. OS)	409 456	460 385	476 712
Budget Ontwikkelingssamenwerking	903 347	1 406 191	1 163 870
Totaal	**1 312 803**	**1 866 576**	**1 640 582**

*Bedrag vereffening in duizend euro. Indien men rekening houdt met de inflatie daalt het budget bijna 20%

Loopbaan (VTE)	**januari 2007**	**januari 2012**	**januari 2017**
Personeel op het hoofdbestuur	954,91	885,52	757,55
Uitgezonden personeel op post	758,9	739,5	651
Lokaal aangeworven personeel op post	1 454,60	1262,25	1 129,20
Totaal	**3 168,41**	**2 887,27**	**2 537,75**

*in duizend EUR

Posten	**2006**	**2011**	**2016**
Ambassades	89	89	78
Consulaat-generaal	16	21	17
Consulaten	10	9	5
Permanente vertegenwoordiging	10	10	8
Samenwerkingsbureaus*	6	6	8
Anderen**	0	0	1
Totaal	**131**	**135**	**117**

*Het gaat uitsluitend om de samenwerkingsbureaus in steden waar er geen Belgische diplomatieke post is: Bamako, Cotonou, Maputo, Niamey, Quito, La Paz. 21 bureaus zijn ondergebracht in het gebouw van een ambassade, consulaat-generaal of permanente vertegenwoordiging.
**Taipei

Visa	**2006**	**2011**	**2016**
aantal ontvangen visumaanvragen	215 882	278 592	258 455
% zelfstandig behandeld door de posten	68	73	71

Colofon

FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking
Dienst Communicatie (P&C3)
Karmelietenstraat 15
1000 Brussel
Tel. +32 501 81 11
diplomatie.belgium.be

Copywriting (NL), vormgeving en lay-out: P&C3

Nederlandse vertaling: P&C3

Copyright foto's:
FOD Buitenlandse Zaken, Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking

Verantwoordelijke uitgever:
Dirk Achten, Karmelietenstraat 15, 1000 Brussel

De gegevens in deze publicatie zijn louter informatief en binden de FOD juridisch op generlei wijze.

2017

KONINKRIJK BELGIË

Federale Overheidsdienst

Buitenlandse Zaken,
Buitenlandse Handel en
Ontwikkelingssamenwerking